

ΝΙΚΟΛΑΣ ΣΕΒΑΣΤΑΚΗΣ

ΚΑΤΑΓΩΓΗ

Ή

ΟΙ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΝΙΚΟΛΑΣ ΣΕΒΑΣΤΑΚΗΣ

*Καταγωγή
ή οι ιστορίες των άλλων*

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Θέση υπογραφής δικαιούχου δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
εφόσον αυτή προβλέπεται από τη σύμβαση

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία

Πεζογραφία – 553

Νικόλας Σεβαστάκης, *Καταγωγή. Η οι ιστορίες των άλλων*

Υπεύθυνη έκδοσης: Ελένη Κεχαγιόγλου

Διορθώσεις: Δέσποινα Ζηλφίδου

Σελιδοποίηση: Χριστίνα Κωνσταντινίδου

Copyright© Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε. (Εκδόσεις Πατάκη)

και Νικόλας Σεβαστάκης, 2022

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Μάιος 2023

ΚΕΤ Ε421 ΚΕΠ 245/23

ISBN 978-618-07-0505-8

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Ο άνθρωπος δεν είναι ούτε ένας ούτε απλός: γιατί σπανίζουν άλλωστε τόσο οι πιστές προσωπογραφίες; Διότι ζητάμε από το μοντέλο να ποζάρει σε κάποια εποχή της ζωής του· μετά από δέκα χρόνια, η προσωπογραφία δεν του μοιάζει πια.

Σατωβριάνδος, Σκέψεις και αφορισμοί

Πώς μπορούμε να κατανοήσουμε τους άλλους;
Ο άνθρωπος δεν αναγνωρίζεται από το πρόσωπο, αλλά από τη μάσκα του.

Από φανταστική συνέντευξη της Κάρεν Μπλίξεν στον Ιταλό συγγραφέα Τζουζέππε Σκαράφια

I

Η σκηνή των θαυμάτων

Όταν οι νέοι της πόλης είχαν υποκύψει στο πάθος για τις μάρκες και στέκονταν σαν πεινασμένοι στις βιτρίνες με τα Levis 501 ή τα μαύρα άρβυλα Dr Martens, ο Άρης Χειμωνίτης έδειχνε προτίμηση στα λευκά πουκάμισα με το σκληρό κολάρο και στα βαμβακερά παντελόνια της κλασικής γραμμής. Περιφρονώντας το όργιο των χρωμάτων που ήταν της μόδας τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '90, σαν άλλη μια τεχνητή αναβίωση του ψυχεδελικού πνεύματος, αγόραζε τα καφέ ή λαδί πουλόβερ των συνταξιούχων, που επιπλέον τα διάλεγε ένα νούμερο μεγαλύτερα. Έτσι ντυμένος, ακολουθούσε τη διαδρομή από την οδό Ορμινίου κοντά στο Νοσοκομείο Συγγρού μέχρι τη δουλειά του, στο φροντιστήριο του κέντρου.

Ο αρχιτέκτονας Μάνθος Χειμωνίτης, αναγνωρίζοντας τα μειονεκτήματα που ενδεχομένως έχει η συγκατοίκηση ενός εικοσιπεντάχρονου με τους γονείς του, είχε προνοήσει να εξασφαλίσει στο μοναχοπαίδι του μια επιπλωμένη γκαρσονιέρα πενήντα τετραγωνικών. Ήταν ανακαινι-

σμένη, και ο Άρης βιάστηκε να εγκατασταθεί, δίνοντας έτσι στον πατέρα του εμμέσως μια υπόσχεση ωριμότητας και εξέλιξης, υπόσχεση που μίλησε κατευθείαν στην ψυχή του Μάνθου Χειμωνίτη. Η περιοχή γύρω από το Άλσος των Ιλισίων, μια περιοχή με μεγάλα ξενοδοχεία, που γειτνιάζει με τη Βασιλίσσης Σοφίας και το Κολωνάκι, σε αποδεσμεύει από την ανάγκη χρήσης λεωφορείου ή ΙΧ, αν βέβαια δεν παρουσιαστεί ανάγκη για μακρύτερες αποστάσεις και εκδρομές εκτός πόλης. Μιλώντας για κάποιον νέο άντρα δίχως οικογενειακές υποχρεώσεις, η συγκεκριμένη γειτονιά διέθετε και ένα ακόμα πλεονέκτημα: μπορούσε να επισκεφτεί έναν άριστο δερματολόγο-αφροδισιολόγο για τις μυκητιάσεις της βαλάνου ή για τις βλεννόρροιες, που δυσκόλευαν τη ζωή των σεξουαλικά αφυπνισμένων, καθώς το καλύτερο προφανώς θεραπευτήριο για ανάλογα προβλήματα βρισκόταν στα πόδια του. Την ίδια εποχή, όμως, μέρη σαν το πανέμορφο Νοσοκομείο Συγγρού είχαν συνδεθεί στη φαντασία όλων με τον φόβο του Aids και κανένας σχετικά ενημερωμένος ή, έστω λογικά, υποχόνδριος δεν μπορούσε να αποφύγει τους ζοφερούς συνειρμούς περί ανοσοανεπάρκειας περνώντας από τον διάδρομο των εξωτερικών ιατρείων όπου στοιβάζονταν άντρες με αγωνιώδες βλέμμα που πρόδιδε μαύρες σκέψεις.

Το δρομολόγιο μέχρι το φροντιστήριο Ηριδανός άλλαζε ανάλογα με τις διαθέσεις του Άρη Χειμωνίτη – κάποτε, όμως, και για λόγους ανωτέρας βίας. Η Βασιλίσσης Σοφίας ήταν ένα από τα μεγάλα περάσματα των διαδηλώσεων και πεδίο βίαιων εφόδων της αστυνομίας: συχνά

έβλεπες ένα υπερθέαμα με καιόμενους κάδους και ανθρώπους που έτρεχαν σαν επαγγελματίες αθλητές αναζητώντας ασφαλή δίοδο στα υψίπεδα του Κολωναίου, με την οσμή των δακρυγόνων να κυριαρχεί. Μερικές φορές, ο Άρης παγιδευόταν σε τέτοιες δίνες μιας διαλυμένης πορείας· φρόντιζε τότε, κυρίως, να μη χάσει την τσάντα του με τα γραπτά των μαθητών του και κάποια δικά του βιβλία, τσάντα που την κρεμούσε στην πλάτη, αλλά ποτέ δεν κατάφερε να τη στερεώσει δίχως αυτή να γέρνει άτσαλα στο ένα του πλευρό. Και ήταν, φυσικά, παράδοξο που όλα αυτά τα χρόνια δεν τον είχαν σταματήσει ποτέ για έλεγχο.

Ο ίδιος δεν είχε εξήγηση για τη σκανδαλώδη αυτή εύνοια της τύχης και την εν γένει αδιαφορία των Αρχών για το άτομό του· ήταν νεαρός και, μέχρι το τέταρτο έτος, είχε γένη και μουστάκι – στοιχεία που ένας μπάτσος της κλασικής σχολής μπορεί να τα θεωρεί αποχρώσεις ενδείξεις συμμετοχής σε παράνομες πράξεις. Ας πούμε, λοιπόν, ότι ποτέ δεν του είχε τύχει κάτι ιδιαίτερα ανησυχητικό στις καθημερινές πεζοπορίες του, παρά μόνο ερχόταν αντιμέτωπος με ανώδυνα θραύσματα της αθηναϊκής καθημερινότητας: τον μονόλογο κάποιου σαλεμένου μυαλού που ξόρκιζε όσους βυσσοδομούσαν εναντίον του έθνους των Ελλήνων, τον κρότο μιας τροχισμένης εξάτμισης ή το βλέμμα του αγνώστου που τον κάρφωνε με μίσος αναιτιολόγητο, σαν να του ζητούσε τον λόγο που υπήρχε και είχε μπει στο οπτικό του πεδίο.

Παρόμοια συμβάντα δεν αποθάρρυναν τον Άρη Χειμωνίτη, δεν τον έκαναν να αμφιβάλλει ότι άξιζε να ζεις

σε αυτή την πόλη. Η Αθήνα δεν του φαινόταν χοάνη φρικτών παραλογισμών, ούτε τόπος που έχουν αλλοιωθεί τα κύτταρά του από κάποιον επιθετικό καρκίνο. Τέτοιες εκφράσεις ενθουσίαζαν τον ιδρυτή-διευθυντή του φροντιστηρίου όπου εργαζόταν, τον Πάνο Καρπάθιο, διπλωματούχο φυσικομαθηματικό της σειράς του 1964. Ο Καρπάθιος σκόρπιζε δεξιά και αριστερά λόγια για «μιθριδατισμούς» και «τερατουπόλεις». Στα διαλείμματα των μαθημάτων δοκίμαζε να προσηλυτίσει τον Άρη στην ιδέα πως είχαν ριχτεί άπαντες στον πάτο μιας φριχτής μάζας από σίδερο και μπετόν, που το μόνο που της άξιζε ήταν μια βόμβα νετρονίου.

Εκτός από τον Καρπάθιο, ο Χειμωνίτης είχε ελάχιστες επαφές με τους συναδέλφους του στο φροντιστήριο. Οι φυσιογνωμίες τού ήταν βέβαια οικείες και τα επώνυμα όλων των συνεργατών γνωστά· συχνά κοντοστεκόταν για να ανταλλάξει μαζί τους μια καλημέρα στις σκάλες της εισόδου. Επίσης, τον είχαν καλέσει προσφάτως σε μια γενική συνέλευση με θέμα τις συκοφαντικές επιθέσεις ενός οργίλου πατέρα εναντίον τους – η εντολή του Καρπάθιου προς όλους τους καθηγητές για χαμηλούς τόνους και προσεκτικούς χειρισμούς υπηρετούσε τη γενική ιδέα πως το φροντιστήριο θέλει συμμάχους τους πελάτες του στον κοινό αγώνα υπέρ του φωτεινού μέλλοντος των παιδιών. Στον χώρο εξάλλου της γραμματείας σε υποδέχονταν αφίσες με το σύνθημα «Σύμμαχοι στην Επιτυχία» και, από κάτω, μια φωτογραφική σύνθεση με δεκαπέντε ευτυχισμένους εφήβους και τρεις υπερήφανους καθηγητές. Η φωτογραφία είχε τραβηχτεί πριν από χρό-

νια – προς μεγάλη ανακούφιση του Άρη Χειμωνίτη, που θα ντρεπόταν να εμφανιστεί σε ένα τέτοιο κάδρο με ύφος επαγγελματικής ωριμότητας και στιβαρής καθοδηγητικής στόφας. Όντας πιο κοντά στην ηλικία των μαθητών του από την πλειονότητα των συναδέλφων του, δεν θα μπορούσε να πείσει κανέναν σαν μέλος κάποιας «ομάδας που νικάει» και άλλα τέτοια που είχαν αρχίσει να εμφανίζονται συστηματικά στα διαφημιστικά φυλλάδια των ιδιωτικών εκπαιδευτικών ομίλων.

Στην εκδοχή του Άρη ως προς τον ρόλο του στον οργανισμό του φροντιστηρίου, δεν είχαν θέση οι «νίκες» ούτε οι «ομάδες» ούτε τα «ομαδικά πνεύματα». Είχε πιέσει απλώς τον πατέρα του να του βρει μια «συμβατική δουλειά», έχοντας ακούσει πως αυτό πρέπει να κάνουν οι εκκολαπτόμενοι συγγραφείς και καλλιτέχνες: να αναζητούν προς βιοπορισμό κάτι όσο γίνεται πιο ουδέτερο και αποφορτισμένο· όχι αναγκαστικά την άψυχη δημοσιούπαλληλική αργομισθία (αν και πολλοί την υποστήριζαν με πάθος ως την ενδεδειγμένη λύση), κάτι πάντως ικανό να σε προφυλάξει από το να σπαταληθείς σε ανούσιες υποθέσεις. Παλιότερα, κάποιοι διορίζονταν στον ΟΤΕ ή στην Εμπορική Τράπεζα, ενώ οι πιο τυχεροί κατάφεραν να γίνουν καθηγητές στο γυμνάσιο – μα μέχρι εκεί: όσο περνούσαν τα χρόνια, τόσο δυσκολότερο γινόταν να απαλλαγεί κανείς από δουλειές ψυχοβόρες και από εργοδότες που σε ήθελαν στην ομάδα τους, αρκεί να σου ανέθεται και homework.

Όσοι ήξεραν τον Χειμωνίτη εκείνα τα χρόνια έβλεπαν ότι υπήρχαν και άλλοι νέοι της ίδιας κατηγορίας: μια

άγνωστη δύναμη τους παρέσυρε στη μια ή στην άλλη ιδέα, σε συγγραφικές ή άδοξες σκηνοθετικές απόπειρες, με υπερτονισμένη την ανάγκη τους να δικαιώσουν κάποια «εσωτερική φλόγα», που δεν την αποκαλούσαν φυσικά έτσι γιατί δεν ήθελαν να τους πάρουν στο ψιλό. Πιθανότατα, ο Άρης είχε νιώσει από νωρίς μέρος του αυξομειούμενου αυτού συνόλου που το συγκροτούσαν όσοι επιδίωκαν να διαφέρουν από τη μάζα των συνομηλίκων τους. Για παράδειγμα, το καλοκαίρι της πρώτης λυκείου, είχε κατεβάσει από ένα ράφι της βιβλιοθήκης της μάνας του το Οκτάεδρο του Χούλιο Κορτάσαρ και τον είχε κυριεύσει η χαρά του να διαφέρεις, μια χαρά «σχισματική» και δίχως κανένα έλεος για όποιον δεν μπορεί να τη συλλάβει. Και κάπως έτσι, ο Άρης Χειμωνίτης είχε αποφασίσει νωρίς να γίνει συγγραφέας, όπως κάποιος που αρπάζει το ψαλίδι και κόβει ένα φύλλο χαρτί στα δυο, μια πρώτη ζωή και μια δεύτερη, τελείως διαφορετική, που δεν ξέρεις πού μπορεί να σε βγάλει.

«Θα κρατήσεις από την άλλη να το διπλώσουμε το σε-
ντόνι;» Η Δέσποινα έσβησε το τσιγάρο της και του έδει-
ξε έναν λευκό σωρό πάνω στον καναπέ. Φορούσε τη ρό-
μπα της, κάλτσες χωρίς παντόφλες, και μέχρι πριν από
ένα λεπτό κρατούσε στο ένα χέρι την κούπα του πρωι-
νού καφέ. Κάθε φορά που περνούσε από το σπίτι τους,
ο γιος της παγιδευόταν σε μικρές αβαρίες της καθημε-
ρινής ζωής, σε πράγματα που έπρεπε προφανώς να γί-
νουν, αλλά η μητέρα του περίμενε την άφιξή του για να
θυμηθεί την αμετάθετη αναγκαιότητά τους.

«Ο μπαμπάς πήγε στα Γιάννενα; Πάλι για κάποιο
από κείνα τα ξενοδοχεία τέρατα, έτσι;» τη ρώτησε, προ-
σπαθώντας συγχρόνως να στριμώξει στα δάχτυλά του
την άκρη του σεντονιού.

«Μην τον αδικείς, Άρη. Τα τέρατα τα βρήκε από άλ-
λους, δεν τα δημιούργησε ο μπαμπάς σου. Και στα Ζα-
γοροχώρια έχουν φτιάξει αριστουργήματα. Ξεκόλλησες
όμως ποτέ εσύ από την τσιμεντούπολη για να τα δεις
ιδίους όμμασι;»

«Τα θαύματα του Μάνθου λες; Πάντως, μη με κακο-
λογείς, το ξέρω πως έχει πάρει και βραβεία – και δεν
σου είπα εγώ ότι έχει χτίσει μόνο αίσχη!»

Η Δέσποινα τον κοίταξε με μια αυστηρότητα που
δεν έπειθε. Παράξενο ήταν που ο γιος της ερχόταν σαν
σποραδικός επισκέπτης, περιστασιακός μάρτυρας μιας
καθημερινότητας που για εκείνη δεν είχε αλλάξει εί-
κοσι χρόνια τώρα: ξύπνημα αξημέρωτα, η πρώτη κού-
πα του νες καφέ, το ντοσιέ με τα υπό επεξεργασία
χειρόγραφα, η χειροτεχνία των διορθώσεων με τις τε-
λικές συστάσεις «για αλλαγές». Αυτό το τελευταίο
ήταν το δυσκολότερο· της είχε εκχωρηθεί από τον εκ-
δότη το δικαίωμα για ουσιαστική γλωσσική επιμέλεια
που την έφερνε ενίοτε σε σύγκρουση με τον εγωισμό
των συγγραφέων. Η ίδια το είχε ξεκόψει απ' όταν πρω-
τανέλαβε βιβλία που χρειάζονταν όντως επιμέλεια, αρ-
χικά ένα κακομεταφρασμένο αμερικάνικο πεζό κι ύστε-
ρα το πρώτο της ελληνικό μυθιστόρημα: δεν μπορούσε
να μένει στα ορθογραφικά λάθη και στις κραυγαλέες
ασυνταξίες, καθώς μια αγανάκτηση, που η ίδια τη θεω-
ρούσε πραγματικό αίσθημα δικαίου, την έσπρωχνε να
διεκδικεί παρεμβατικό ρόλο· δεν είχε συγγραφικές φι-
λοδοξίες, αλλά ένα πρωτόγονο ηθικό πείσμα. Ναι, της
φαίνονταν ανήθικες οι κακοχυμένες προτάσεις, οι άτο-
νες περιγραφές και οι ανυπόστατοι χαρακτήρες ενός
μέτριου βιβλίου. Έβλεπε έτσι τον εαυτό της στον ρόλο
μιας συνείδησης που, πολλές φορές, ο συγγραφέας,
μέσα στον ενθουσιασμό του ή ζαλισμένος απ' τις κο-
λακειές που του επιδαψίλευαν οι πρώτοι αναγνώστες

του χειρογράφου του, φίλοι του κατά κανόνα, την ξεχνούσε και την παραμέριζε.

«Αν πεινάς, έχει πίτσα. Με αντζούγιες. Για να τη βρει, ο πατέρας σου χθες βράδυ έφτασε μέχρι τη Φωκίωνος, αλλά, βλέπεις, δεν την καταφέραμε. Δώδεκα κομμάτια, ρε παιδί μου, πόσο πια θα τις μεγαλώσουν!»

Ο γιος της ανασήκωσε τους ώμους του με μια έκφραση αηδίας στο πρόσωπο. Ύστερα η Δέσποινα κατευθύνθηκε προς το γραφείο της, που το αποκαλούσε «απομονωτήριο», λέξη η οποία είχε κάποτε προκαλέσει ανεξήγητες εντάσεις στο σπίτι. Στο δωμάτιο αυτό κυριαρχούσε ακόμα η μυρωδιά της Μαρίκας, της χιονόμπαλας με τα γαλανά μάτια βόρειας θεότητας, που ο θάνατός της –από καρκίνο του ήπατος– είχε γίνει αφορμή να επισπευσθεί η φυγή του γιου από το πατρικό. Η Δέσποινα έκλαιγε για μία εβδομάδα και ο άντρας της προσπαθούσε μάταια να αποφορτίσει την ατμόσφαιρα με κούφιας θυμοσοφίες, ενώ το «απομονωτήριο» μετατρέπεται σε βωμό στη μνήμη της πεθαμένης γάτας. Εκείνες τις μέρες μετά τον θάνατο της Μαρίκας, ο Άρης Χειμωνίτης είχε φέρει ξανά στη μνήμη του την περίοδο του πένθους έπειτα από τον χαμό του παππού του, μόνο που ο θάνατος του πατέρα της Δέσποινας είχε συμβεί σε μια εποχή που η μητέρα του δεν έχανε ούτε ένα δάκρυ. Σε αντίθεση με τον πρόσφατο θρήνο της για τη γάτα, οι προηγούμενες ανθρώπινες απώλειες της οικογένειας είχαν περάσει μέσα από ένα λεπτό φίλτρο σιωπής ή ψιθύρων, από μια θλίψη που θύμιζε τους πολιτισμένους και ψυχρούς τρόπους των

βόρειων κοινωνιών. Έτσι τουλάχιστον πίστευε ο Άρης, που, ενοχλημένος από τις υπερβολικές τιμές στη γάτα Μαρίκα και έχοντας και διάφορα άλλα στον νου του, αποφάσισε εντέλει να αφήσει τους γονείς του στην ησυχία τους.

«Πώς είναι, λοιπόν, τα πράγματα στο φροντιστήριο; Ξέρω ότι ο Πάνος βασανίζει όλο τον κόσμο, αλλά δεν είναι κακός. Δεν πιστεύω να σε ζορίζει;»

Έχοντας ήδη πάρει τη θέση της στο γραφείο της, η μητέρα του συνέχισε να του μιλάει. Εκείνος κοντοστάθηκε για λίγο στην πόρτα παρατηρώντας το Λεξικό του Δημητράκου και ένα *Petit Robert* με γαλάζιο εξώφυλλο πάνω σε ένα στρωσίδι από χαρτιά στα οποία διακρίνονταν τα κόκκινα σημάδια της διόρθωσης. Το φως από το πορτατίφ έδινε στο χάος του γραφείου μια εικόνα κιτρινωπής γαλήνης, ένα κέλυφος που μύριζε γούνα γάτας και στάχτες από Καρέλια.

«Νόμιζα πως ήταν φίλος του μπαμπά, όχι δικός σου. Τι να σου πω, μαμά, για το μόνο που μιλάει ο Καρπάθιος είναι για τα φαρέματά του και το Μαρμάρι. Δεν βλέπει την ώρα να παίρνει τις θάλασσες. Τέλος πάντων, πες μου καλύτερα εσύ τι καλό ετοιμάζεις τώρα».

«Και εγώ τον ήξερα από παλιά και ο μπαμπάς σου τον γνώριζε από ακόμα παλιότερα. Τι πάει να πει δικός του φίλος και δικός μου. Μετά από τόσα χρόνια, ξέρεις, οι φίλοι μας είναι πια κοινοί, απορώ γιατί σου έκανε εντύπωση. Λοιπόν... Ντ. Χ. Λόρενς. Το *Γιοι και εραστές*. Αυτό με παιδεύει τον τελευταίο καιρό».

«Μπράβο, κυρία Δέσποινα, με εκπλήσσεις ευχάριστα!

Ο κυρ Μάνθος έχει κάποια ιδέα γι' αυτά σου τα κατορθώματα με τον Εραστή της Λαίδης Τσάτερλυ;»

Όταν το πρόσωπο της μάνας του φωτιζόταν από κάποιον υπογείως ρέον γέλιο ή κάτι που κατά βάθος την έκανε να διασκεδάζει, έμενε με μια ελαφρώς μετέωρη έκφραση, που μπορούσε να προκαλέσει σύγχυση για τις πραγματικές προθέσεις της. Ο άντρας της έπεφτε ακόμα στην παγίδα, πιστεύοντας πως «πάει αυτή, τώρα θύμωσε πραγματικά, και ποιος την πιάνει». Μόνο ο Άρης υποπτευόταν το διπλό της παιχνίδι, ιδίως όποτε τα συνοφρυωμένα σκέρτσα της δεν κατάφερναν να κρύψουν τη χαρά της που τον ξανάβλεπε. Δεν ήθελε να του δείχνει πόσο πολύ χαιρόταν τις επισκέψεις του, μάλλον γιατί είχε την εντύπωση πως κάτι τέτοιο θα την κατέτασσε στη συνομοταξία των μαμάδων που αρπάζονται από τα παιδιά τους όπως ο ναυαγός από το βυθιζόμενο πλοίο. Βυθισμένα καράβια οι οικογένειες, οι περισσότερες τουλάχιστον. Μάλλον μισοβυθισμένα, με την καρίνα τους να επιπλέει περιμένοντας το ρυμουλκό και τα σωστικά συνεργεία.

«Ελπίζω πάντως, υιέ, να μην είσαι κι εσύ από κείνους που θεωρούν πως ο Λόρενς έγραφε τσόντες. Θα σε αποκληρώσω αμέσως!»

Έβαλαν τα γέλια, αυτός πάντα όρθιος στην πόρτα του «απομονωτηρίου» κι εκείνη ψαχουλεύοντας τον σωρό τα χαρτιά μπροστά της. Έπειτα η μητέρα του έβγαλε μια μικρή πράσινη καρτέλα αποδελτίωσης και, αφού φόρεσε το δεύτερο ζευγάρι γυαλιά της, άρχισε να του απαγγέλλει:

Καινούρια σπίτια, καινούρια ρούχα

*Τα καινούρια σπίτια, τα καινούρια
έπιπλα, οι καινούριοι δρόμοι,
τα καινούρια ρούχα,
τα καινούρια σεντόνια, ό,τι είν'
καινούριο και φτιαγμένο απ' τη μηχανή
μας κλέβει ζωή απ' το είναι μας
μας κάνει άψυχους, ψυχρούς·
όσο μαζεύονται τόσο παγώνει η
ψυχή μας**

«Πώς σου φαίνεται; Δεν θυμίζει κάποιους δικούς μας;» τον ρώτησε.

«Δεν ξέρω, αν είναι του Λόρενς, κάτι λέει, αλλά μου φαίνεται κάπως φτωχό. Σαν να μιλάει για το λάιφ στάιλ, για τη νοοτροπία της δικής μου γενιάς. Αυτό όμως το περί ψυχής που παγώνει είναι ατόφιος Πάνος Καρπάθιος, μη σου πω και Δέσποινα στις συζητήσεις με τις φιλενάδες σου».

«Να τι έμελλε ν' ακούσω, θεέ μου, από το μοναχο-παίδι μου, που περνάει πια από τα μέρη μας μόνο για να ειρωνευτεί τη μητερούλα του» του απάντησε, πετώντας ως συνήθως το μητρικό της υπονοούμενο.

Έτσι το γύριζαν συνήθως στο αστείο, όπου το παράπονο μεταμφιεζόταν σε μια κάποια ευθυμία από την

* Πρόκειται για το σύντομο ποίημα του David Herbert Lawrence «New houses, new clothes». Εδώ, σε μετάφραση Ολυμπίας Καραγιωργα, περιοδικό *Διαβάζω*, τχ. 132, Δεκέμβριος 1985.

πλευρά της. Η μάνα του είχε ξεκινήσει για πρώτη φορά αυτό το τέχνασμα όταν ο Άρης έκλεινε τα δεκαοκτώ και με την παρέα του των αγοριών της τρίτης λυκείου είχαν αποφασίσει, χάρη στη μαγική αυθαιρεσία που χαρίζει η συγκεκριμένη ηλικία στη θέληση, να ταξιδέψουν στο Λονδίνο για να γιορτάσουν τη νεοαποκτηθείσα ελευθερία τους. Η Δέσποινα, τότε, έπρεπε προφανώς να σταθεί στο ύψος της γενιάς της, να μην εκτεθεί «σαν καμιά θείτσα» που τρομάζει για τα ναρκωτικά, τις κλοπές ή άλλες, ανήκουστες, διαστροφές και όλους τους πιθανούς κινδύνους που καιροφυλακτούσαν. Όσο και αν έτρεμε το φυλλοκάρδι της στο ενδεχόμενο κάποιου κακού, όφειλε να δείξει εμπιστοσύνη στο παιδί της, περιφρονώντας τους φόβους άλλων γυναικών της ηλικίας της. Επινόησε έτσι αυτό το ελαφρύ ρούχο του άνετου αστεϊσμού, ρούχο αρκετά φαρδύ σαν τα τσιγγάνικα φουστάνια που εξακολουθούσαν να της αρέσουν, αν και δεν τολμούσε πια να τα φορέσει αφού θα γινόταν ιδεώδης στόχος για τις κοροϊδίες πατέρα και γιου.

Οι επισκέψεις του Άρη στο πατρικό του περιλάμβαναν πάντα λίγο φάξιμο στο υπνοδωμάτιό του, που δεν το είχε αδειάσει φεύγοντας, επειδή ήθελε να έχει μια σίγουρη βάση ή γιατί τον στενοχωρούσε η σκέψη πως έχει εγκαταλείψει τη μητέρα του, πως την έχει αφήσει εκεί μόνη. Μόνη με τον Λόρενς, τα άπειρα τσιγάρα της, κάποια ευσυγκίνητα ξεσπάσματα δίχως μάρτυρες, με τον Μάνθο απόντα, σε συναντήσεις, ομάδες έργου και ημερίδες του Τεχνικού Επιμελητηρίου στην επαρχία – μόνη και με την πιο μοναχική δουλειά του κόσμου, πιο

μοναχική κι από των συγγραφέων, αφού οι συγγραφείς τουλάχιστον έβγαιναν, συνωμοτούσαν, έστελναν οργίλες επιστολές ή τα έπιναν σε μπαρ και κουτούκια, συντηρώντας τον κλασικό αστικό μύθο για τους δημιουργούς. Κάθε φορά, ο Άρης θα έπαιρνε κάτι μαζί του για την Ορμινίου από το σπίτι των γονιών του: ένα παλιό πάσο, μια φωτογραφία, ένα βιβλίο από το δεύτερο έτος της σχολής. Πρώτα, όμως, ξάπλωνε για καμιά ώρα στο παλιό του κρεβάτι, έκλεινε τα μάτια, και τότε τον πλημμύριζε η αίσθηση πως δεν είχε φύγει ακόμα και ότι δεν είχε αλλάξει τίποτα στη ζωή του. Δεκατρείς μήνες, εξάλλου, δεν ήταν διάστημα ικανό για μια αυτόνομη ζωή, μια πραγματικά καινούρια αφετηρία.

Εύπνησε από τις άγριες φωνές της τηλεόρασης την ώρα των βραδινών ειδήσεων. Ένας καλεσμένος στο δελτίο ούρλιαζε και ένας άλλος αγκομαχούσε προφανώς ν' αναρριχηθεί στο πεδίο της μάχης, μα η φωνή του δεν είχε την ακόρεστα ωμή δύναμη που χρειάζεται για να επιβληθείς. Η Δέσποινα, όρθια πίσω από τον καναπέ, κρατούσε τώρα ένα ποτήρι τζιν. Είχε φορέσει μια γαλάζια φόρμα γυμναστικής και κοίταζε την οθόνη κουνώντας το κεφάλι της με απελπισία. Έπειτα, ήχησε ένα «στο διάολο, κοράκια!», προτού καλά καλά ο Άρης συνειδητοποιήσει πως δεν ήταν ούτε το πρώτο ποτήρι της μέρας της ούτε η πρώτη βρισιά που έβγαινε από το στόμα της. Αφήνοντας τον Λόρενς στην άκρη, η μάνα του μπορούσε πια να ξεσπάσει με την ησυχία της κατά της χυδαιότητας που βασίλευε στον κόσμο και εναντίων των προσώπων που, κατά τη γνώμη της, την ενσάρκωναν παραδειγματικά.

Ο Άρης έκανε επιτέλους αισθητή την παρουσία του, στάθηκε πίσω της και την αγκάλιασε, ενώ το διαμέρισμα ολόκληρο τρανταζόταν από την τηλεόραση που εξακολουθούσε να βρυχάται. Για κάποιο παράξενο λόγο –αφού κανένας δεν αντιμετώπιζε πρόβλημα ακοής–, η τηλεόραση σε αυτό το σπίτι έπαιζε πάντοτε στη διαπάσών, με τον πάταγο που συγκλονίζει συνήθως τα ισόγεια όπου μένουν γέροι άνθρωποι.

«Τα είδες; Πρώτα τους διέλυσε το δελτίο και τώρα τους παρατάει εν ψυχρώ. Τι αλήτης, θεέ μου! Τι αλήτες όλοι τους!»

Έπρεπε να της πει πως πεινάει για να την αποσπάσει από τον μισομεθυσμένο της θυμό, ο οποίος ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με το σιωπηλό εργόχειρό της των διορθώσεων που είχαν προηγηθεί. Όποτε, όμως, έκανε το λάθος να την αγκαλιάσει, εκείνη έπαιρνε αμέσως θάρρος και του ζητούσε να μείνει εκεί το βράδυ, να δουν καμιά ταινία στο βίντεο ή να παίξουν μια παρτίδα πόκα. Και αυτός δεν είχε ακόμα μάθει τον τρόπο να της λέει «όχι» – έτσι, αποδεχόταν αυτό το νόθο καθεστώς ανάμεσα στο οικογενειακό παρελθόν και στην καινούρια, υπό διαμόρφωση, κατάσταση της ζωής του στην Ορμινίου.